

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ
МЕДИЦИНИ ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ ІМЕНІ С.З. ГЖИЦЬКОГО

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. ректора університету

Іван ПАРУБЧАК

« _____ » _____ 2025 р.

ПРОГРАМА

вступного **фахового** випробування для здобуття
освітнього ступеня **Магістр** за спеціальністю
D3 Менеджмент
(ОПП «Підприємництво та бізнес- технології»)

Програму розглянуто на засіданні
Приймальної комісії ЛНУВМБ
імені С.З.Гжицького
(протокол №6 від 09.04.2025 р.)

Львів – 2025

До вступних випробувань для здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю D3 «Менеджмент» (освітня програма «Підприємництво та бізнес-технології») допускаються вступники, які мають ступінь вищої освіти бакалавра, спеціаліста або магістра.

Сучасне бізнес-середовище вимагає від управлінців не лише фундаментальних знань з менеджменту, а й здатності мислити стратегічно, впроваджувати інноваційні бізнес-моделі, ефективно реагувати на ризики та зміни, пов'язані з діджиталізацією, глобалізацією та нестабільністю ринків. Освітня програма спрямована на підготовку висококваліфікованих підприємців і менеджерів, здатних створювати та розвивати конкурентоспроможні бізнеси, керувати стартапами, впроваджувати сучасні бізнес-технології та інструменти аналітики.

Фахове вступне випробування має на меті оцінити рівень підготовки вступників з базових і спеціальних дисциплін, зокрема: підприємництво, стратегічне управління, економіка підприємства, маркетинг, бізнес-планування, інноваційний менеджмент, управління проектами, цифрові технології в управлінні. Також перевіряється здатність до критичного мислення, прийняття управлінських рішень та аналізу бізнес-середовища.

РОЗДІЛ 1. ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА БІЗНЕС-КУЛЬТУРА

Підприємництво та господарська діяльність. Поняття та зміст підприємництва. Види й моделі підприємництва. Принципи й умови здійснення підприємництва. Роль і функції підприємництва.

Державне регулювання підприємницької діяльності. Зміст і напрямки державного регулювання підприємництва. Необхідність і основні засоби державного регулювання підприємництвом. Державна регуляторна політика. Недержавна підтримка підприємництва.

Підприємець. Суб'єктивно-психологічні й етичні проблеми підприємництва. Підприємець як суб'єкт підприємницької діяльності. Культура підприємництва. Етика підприємницької діяльності. Особливі групи підприємців. Стиль ведення бізнесу.

Економічні та правові засади підприємництва. Правове регулювання підприємницької діяльності. Сфера обмежень підприємництва. Складові підприємництва. Завдання та практика ліцензування підприємництва, порядок видачі ліцензій. Продукти підприємництва та їх класифікація й життєвий цикл. Прибуток у підприємстві. Конкуренція та її вплив на підприємництво. Тактика й стратегія підприємництва та їх різновиди. Мета, місія та цілі підприємництва. Сучасні проблеми підприємництва в Україні.

Забезпечення надійності та безпеки підприємницької діяльності. Консалтинг у бізнесі. Основні консалтингові послуги, консалтинговий проєкт. Природа підприємницьких ризиків, основні види та причини економічних ризиків. Економічна безпека підприємництва і способи її досягнення. Джерела загроз безпеці підприємництва. Інформаційна безпека.

Організаційні засади підприємництва. Життєвий цикл підприємництва. Етапи розвитку підприємницьких структур. Підприємницьке мислення, оцінка підприємницької ідеї, підбір складових підприємництва. Технологія відкриття власної справи. Організаційно-підготовчі заходи. Ліквідація підприємницьких

структур. Санація підприємницької діяльності, процедура та зміст санації. Потенціал підприємства та способи його визначення. Інкубація підприємств. Бізнес-центри. Бізнес-інкубатори. BCG-матриця в аналізі підприємництва.

Підприємницькі плани та проєкти. Роль планування в підприємницькій діяльності. Планування та прийняття рішень. Суть і принципи підприємницького планування. Стратегічне й оперативне планування. Планування в агробізнесі. Види підприємницьких проєктів. Бізнес-плани та їх різновиди. Специфічні бізнес-плани. SWOT-аналіз і його роль у плануванні. Фінансове планування в підприємстві. Методика розрахунку основних показників діяльності й обсягу беззбитковості. Роль інформації та інформаційних технологій у підприємницькому плануванні.

Державна реєстрація підприємницької діяльності. Засади й алгоритм державної реєстрації. Особливості реєстрації окремих видів підприємств. Реєстрація підприємницької діяльності без створення юридичної особи. Промисли та їх реєстрація (патентування). Неприбуткові й громадські організації та засади їх реєстрації. Ліцензування окремих видів підприємницької діяльності.

Організаційні форми підприємництва. Основні організаційні форми підприємництва. Підприємництво зі створенням і без створення юридичної особи. Види підприємств, їх переваги та недоліки. Господарські товариства та їх різновидності. Спільне підприємництво. Особливості створення та функціонування селянських (фермерських) господарств. Корпоративні підприємства та засади їх організації. Об'єднання підприємницьких структур і їх характеристика.

Підприємництво в сільському господарстві. Агробізнес. Агробізнес як спосіб організації сільського господарства. Розвиток і становлення підприємництва в сільському господарстві. Проблеми розвитку підприємництва в АПК. Трансформація сільського господарства в агробізнес. Організаційні форми ведення сільського господарства. Фермерське господарство як форма ведення агробізнесу. Особисте селянське господарство – форма господарської діяльності. Основні засади сільськогосподарської кооперації. Форми кооперативних об'єднань у сільському господарстві. Загальні засади та світовий досвід кооперативної діяльності.

Організація підприємництва в галузі торгівлі. Загальні засади організації торгівлі. Супермаркети й інші форми великомасштабної торгівлі. Сучасні методи мережевої та прямої торгівлі. Складові успіху торговельного підприємства. Стимулювання збуту товарів у торгівлі.

Підприємництво в сфері готельного й ресторанного господарства. Індустрія послуг і гостинності в сучасній економіці. Розвиток і становлення готельного бізнесу. Організація готельного господарства. Технологія готельного бізнесу. Економіка й організація ресторанного господарства. Технологія ресторанного бізнесу.

Організація підприємництва в сфері біржової діяльності. Біржі як суб'єкт економічного життя й підприємництва. Основні засади діяльності товарних бірж. Особливості функціонування аграрних товарних бірж. Порядок ведення біржових торгів і реєстрації угод.

Підприємництво в зовнішньоекономічній діяльності. Теоретичні засади підприємництва в зовнішньоекономічній сфері. Організаційні основи підприємництва з іноземними інвестиціями. Сумісне підприємництво з зарубіжними партнерами в сільському господарстві. Митна й ліцензійна практика в зовнішньоекономічній підприємницькій діяльності.

Бізнес-культура. Загальна характеристика культури й етики підприємництва. Сутність і структура процесу ділового спілкування. Форми ділового спілкування. Організація взаємодії ділових партнерів. Імідж підприємства. Соціальна відповідальність бізнесу.

РОЗДІЛ 2. КОМЕРЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Поняття, зміст і цілі комерційної діяльності. Сутність і складові комерційної діяльності. Принципи та цілі комерційної діяльності. Чинники розвитку комерційної діяльності. Види та класифікація суб'єктів комерційної діяльності. Товари й послуги як об'єкти комерційної діяльності.

Організаційно-економічні засади здійснення комерційної діяльності. Комерційні служби підприємства. Загальні функції комерційних служб. Комерційна інформація.

Способи захисту комерційної інформації. Торгова марка й товарний знак. Функції товарних знаків. Вимоги до товарних знаків. Стандартизація та сертифікація товарів. Обов'язкова й добровільна сертифікація товарів. Стандарти якості продукції. Штрихове кодування товарів, робіт і послуг.

Правове регулювання комерційних взаємозв'язків між суб'єктами ринку. Господарський договір як документ, що регламентує господарські зв'язки. Види договорів. Структура та порядок укладання договорів. Реалізація договірних зобов'язань. Загальні норми ведення комерційних переговорів. Підготовка та порядок ведення комерційних переговорів. Оформлення результатів комерційних переговорів. Контроль за виконанням договірних зобов'язань. Відповідальність за невиконання умов договору. Комерційні спори та порядок їх розв'язання.

Організація комерційної діяльності в сфері закупівель і формування товарних запасів. Зміст комерційної роботи з постачальниками та її юридичне оформлення. Критерії вибору постачальників. Організація закупівель сільськогосподарської техніки. Закупівлі товарів на ярмарках, виставках, аукціонах, міжнародних торгах (тендерах), біржах.

Збутова комерційна діяльність підприємства: загальні питання. Особливості збутової діяльності та її нормативно-правове забезпечення. Поняття асортиментної політики, асортименту та торговельної номенклатури товарів. Попит на продукцію, його вивчення та прогнозування. Розробка каналів збуту та пошук потенційних клієнтів.

Комерційна діяльність оптових підприємств зі збуту продукції. Суть і форми оптового продажу товарів. Оперативне планування оптових закупівель товарів. Суть, переваги й умови організації оптових закупівель товарів на основі прямих зв'язків. Оптові закупівлі товарів на основі товарообмінних операцій. Принципи й методи керування асортиментом товарів в оптовій торгівлі. Закупівля товарів на аукціонах. Поняття та

значення міжнародних торгів (тендерів). Процедура підготовки та проведення тендерів.

Комерційна робота з роздрібного продажу товарів. Особливості комерційної роботи з роздрібного продажу товарів. Форми організації роздрібного продажу товарів. Методи роздрібного продажу товарів і умови їх застосування. Методологічні підходи до формування асортименту товарів у магазинах. Регулювання й контроль асортименту товарів у торговельній мережі. Методи активізації продажу товарів. Організація рекламно-інформаційної діяльності.

Комерційна діяльність підприємств на різних ринках. Комерційна діяльність підприємств на фінансовому ринку. Комерційна діяльність підприємств на ринку орендних і лізингових послуг. Діяльність сільськогосподарських підприємств із надання сервісних послуг суб'єктам господарювання.

Комерційна діяльність підприємств у сфері зовнішньоекономічних відносин. Організація експортно-імпортних операцій. Реєстрація учасників зовнішньоекономічної діяльності. Процедури експортної діяльності підприємств. Організаційне, інформаційне та правове забезпечення комерційної діяльності на зовнішньому ринку. Правила ІНКОТЕРМС та їх роль у регулюванні відносин між продавцями й покупцями на світовому ринку. Організація взаємовідносин із митними органами. Порядок митного оформлення продовольчих товарів. Митні режими. Торгово-промислова палата. Роль торгово-промислової палати в забезпеченні зовнішньоекономічної діяльності сільськогосподарських підприємств. Підготовка підприємства до експортної діяльності.

Ризики й ефективність комерційної діяльності. Суть і зміст комерційного ризику. Аналіз і оцінка комерційного ризику. Зниження комерційних ризиків. Особливості оцінки ефективності комерційної діяльності підприємств. Шляхи підвищення комерційної діяльності підприємств сфери виробництва й торгівлі.

РОЗДІЛ 3. ПІДПРИЄМНИЦЬКЕ ПЛАНУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сутність планування і особливості його здійснення на підприємстві. Планування як наука. Предмет, об'єкти і методи дослідження. Процес планування і вибір рішень, філософські концепції планування. Методи та інструменти планових розрахунків

Інформаційні ресурси та нормативна база планування діяльності підприємства. Характеристика, форми відображення та джерела формування інформації для планування. Нормативна база планування

Маркетингові дослідження та планування збуту продукції. Формування плану збуту з урахуванням досліджень ринку, життєвого циклу продукції і детермінантів попиту. Планування реклами. Планування збуту продукції

Планування виробництва продукції. Виробнича програма підприємства, її зміст, календарний розподіл та оптимізація. Планування обсягів виробництва продукції у вартісному виразі

Оперативно-календарне планування. Зміст і завдання оперативно-календарного планування. Ритмічність виробництва. Особливості оперативно-календарного планування на підприємствах одиничного, серійного, та масового типів виробництва.

Планування витрат виробництва. Мета та завдання розробки плану собівартості продукції. Класифікація витрат та групування витрат за економічними елементами. Складання зведеного кошторису витрат на виробництво та планової (нормативної) калькуляції

Фінансове планування на підприємстві. Зміст і завдання фінансового плану. Планування потреби у фінансових ресурсах. Планування прибутковості підприємства

Бізнес-планування. Сутність бізнес-планування та призначення бізнес-плану. Технологія розробки бізнес-плану. Зміст основних розділів бізнес-плану

РОЗДІЛ 4. ОБҐРУНТУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ РІШЕНЬ

Сутність і значення підприємницьких рішень. Поняття підприємницького рішення. Види підприємницьких рішень. Особливості прийняття рішень в умовах ризику та невизначеності. Роль обґрунтованих рішень у розвитку бізнесу. Алгоритм прийняття управлінських рішень у підприємницькій діяльності.

Методологічні основи обґрунтування підприємницьких рішень. Принципи, підходи та методи прийняття рішень. Методи моделювання, прогнозування та економічного аналізу. Порівняльна характеристика методів – експертні, аналітичні, економіко-математичні. Методи оптимізації вибору альтернатив.

Інформаційна база обґрунтування рішень. Джерела інформації для прийняття рішень. Роль статистичних та аналітичних даних. Інформаційні технології у процесі прийняття рішень. Вимоги до якості інформації.

Оцінювання варіантів підприємницьких рішень. Критерії ефективності підприємницьких рішень. Вартісні та невартісні показники. Аналіз витрат і вигод. Методи оцінки економічної ефективності та ризиків. Обґрунтування інвестиційних рішень.

Ризики в підприємницьких рішеннях. Класифікація ризиків. Методи ідентифікації та оцінки ризиків. Управління ризиками. Моделі мінімізації впливу ризиків на результативність рішень. Страхування підприємницьких ризиків.

Фінансове обґрунтування рішень. Витрати, доходи, прибуток – як чинники ухвалення рішень. Розрахунок точки беззбитковості. Грошові потоки та їх аналіз. Показники оцінки інвестиційної привабливості (NPV, IRR, DPP, PI тощо).

Поведінкові та психологічні аспекти прийняття рішень. Особистість підприємця і стиль прийняття рішень. Типові помилки та упередження. Групове прийняття рішень. Конфлікти в процесі прийняття рішень і способи їх розв'язання.

Обґрунтування стратегічних та оперативних рішень. Вибір стратегічних альтернатив. SWOT-, PEST-, GAP-аналіз у процесі прийняття

рішень. Бенчмаркінг. Оперативне планування. Сценарний аналіз. Бізнес-планування як інструмент обґрунтування рішень.

Особливості прийняття рішень у різних сферах підприємництва. Виробнича, комерційна, фінансова, інноваційна, соціальна сфери. Сільське господарство, торгівля, готельно-ресторанна справа – приклади обґрунтованих рішень.

РОЗДІЛ 5. ПІДПРИЄМНИЦЬКІ РИЗИКИ

Неминучість ризику в господарській діяльності підприємств. Об'єктивність постановки проблеми підприємницького ризику, його суть. Поняття «визначеність», «ризик», «невизначеність», їх якісні відмінності. Прийняття управлінських рішень в умовах визначеності, ризику й невизначеності. Ситуації, пов'язані з ризиком. Поняття «підприємницький ризик», «об'єкт» і «суб'єкт» ризику. Об'єктивні й суб'єктивні джерела виникнення ризику. Аналіз ситуацій виникнення ризиків. Причини виникнення максимального ризику. Політика управління ризиком, її роль у цілеспрямованому розвитку підприємства (фірми). Визначення стратегії ризику, оцінка ризику - основні напрямки політики управління ризиком. Принципи управління ризиком.

Сутність і класифікація підприємницьких ризиків. Ризики у виробничій діяльності. Фінансові ризики. Банківські ризики. Класифікація ризиків за: рівнем економічного управління; тривалості впливу ризику; сфері діяльності виробника; характеру прояву; систематичності впливу. Аналіз спектра ризиків, що впливають на діяльність виробників. Зовнішні й внутрішні ризики виробників. Категорії страхового, валютного й ризику форсмажорних обставин. Внутрішні економічні ризики як відбиття діяльності господарюючих суб'єктів. Поняття систематичних ризиків: ризик інфляції, зміни процентних ставок. Сутність несистематичних ризиків: галузевий і фінансовий ризики. Історія виникнення теорій ризику.

Теорія прийняття рішень в умовах ризику. Вибір в умовах ризику. Ризик у загальній статистичній теорії прийняття рішень. Фактори, що впливають на величину ризику при прийнятті рішень. Поводження суб'єкта господарювання залежно від його схильності до ризику. Локальна й глобальна відмова від ризику. Відмова від ризику за розміром його наслідків.

Методи оцінки підприємницьких ризиків, класифікація вимірів ризику. Різноманітність методів виміру ризику. Класифікація методів: загальні й спеціальні; кількісні і якісні. Загальні методи виміру підприємницького ризику. Класифікація областей ризику. Поняття й формування областей ризику. Зменшення ризику за рахунок вивчення механізму формування прибутку. Диверсифікованість ризику по стадіях життєвого циклу.

Система кількісних оцінок підприємницького ризику. Кількісна оцінка як основа для використання статистичних методів виміру підприємницького ризику. Загальні підходи до кількісної оцінки ризику в спектрі економічних проблем. Основні категорії ризику. Рівень ризику й ризик часу. Відносні оцінки ризику: премія за ризик, мінливість очікуваних результатів. Імовірність настання події – основа кількісної оцінки ризику. Об'єктивна й суб'єктивна ймовірності. Критерії вибору ступеня ризику.

Експертні оцінки виміру ризику. Характеристика експертних процедур. Загальна схема експертизи. Підготовка експертизи. Методи обробки експертної інформації: статистичні методи, алгебраїчні методи тощо. Оцінка погодженості думок експертів.

Ризик і теорія ігор. Основні поняття ігор. Ціль гри. Класифікації ігор. Рівноважна стратегія й ризикова стратегія. Ризик в іграх природи й в іграх проти гравця. Критерії прийняття оптимальних рішень. Вибір оптимальної стратегії розвитку фірми в умовах ризику й невизначеності.

Методи зниження ризику в різних сферах діяльності виробників. Способи й принципи зниження ризику: запобігання ризику, утримання ризику, передача й зниження ступеня ризику. Методи зниження ризику на сучасному фінансовому ринку. Фінансові ф'ючерси й опціони. Хеджування контрактів і опціонів. Управління валютними ризиками. Методи зниження валютного ризику. Методи зниження банківського ризику. Страхування операцій із цінними паперами.

РОЗДІЛ 6. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Основи підприємництва. Підприємство – як самостійний суб'єкт господарювання. Ознаки підприємства. Взаємозв'язки і відносини на підприємстві. Складові елементи підприємства. Місце інформації у функціонуванні підприємства. Господарський Кодекс України, Закони України «Про власність», «Про сільськогосподарську кооперацію», Статут підприємства. Цілі і чинники, що визначають підприємство. Функції підприємства, види діяльності. Суть конкуренції. Мета конкуренції. Дія конкуренції. Монополізм.

Підприємство в сучасній системі господарювання. Підприємництво як ініціативна господарсько-комерційна діяльність. Державний контроль за діяльністю підприємств. Моделі підприємств. Ознаки і принципи діяльності підприємства. Показники, що характеризують потужність підприємства. Поділ підприємств за сферою діяльності. Види підприємств. Виробнича структура підприємства. Чинники, що визначають структуру підприємства. Основні і допоміжні підрозділи, їх функції. Зв'язки по горизонталі і вертикалі їх доцільність. Зовнішнє середовище. Місце аграрного сектора в економіці країни. Особливості галузі сільського господарства, їх прояв. Уміння використати їх в практичній роботі. Внутрішнє середовище: залучені ресурси, процес виробництва. Допоміжне, партнерське середовище. Споживачі сільськогосподарської продукції. Виробнича інфраструктура. Результати виробництва: проміжні і кінцеві. Показники ефективності діяльності підприємств: натуральні і вартісні. Валовий дохід, чистий дохід, прибуток.

Матеріально-речові елементи підприємства. Класифікація матеріально-технічних ресурсів по походженню, способу виробництва та характеру використання предмету праці і засоби виробництва. Матеріально-технічна база як складова аграрних підприємств і її особливості. Енергетичні ресурси підприємств, структура та показники забезпеченості їх. Механізація виробництва і її стадії. Рівень механізації і показники використання техніки. Ступінь та шляхи зниження трудових експлуатаційних затрат.

Земельні ресурси підприємства. Особливості землі, як засобу виробництва. Земля як продукт природи. Територіальна обмеженість землі. Неоднорідність за якістю. Відтворення землі. Поняття та зміст родючості. Сутність природної, штучної, економічної, абсолютної і відносної родючості. Етапи земельної реформи. Земельний кодекс. Оренда землі. Ринок землі. Чинники і мотиви визнання землі як товару. Чинники обмеження спекуляції землею. Інфраструктура ринку землі. Класифікація земельних угідь і їх структура. Землезабезпеченість і трансформація земельних угідь. Економічна ефективність використання землі. Натуральні та вартісні показники. Методика їх визначення. Заходи підвищення ефективності використання землі.

Основні фонди аграрних підприємств. Виробничі фонди. Виробничі і невикробничі засоби. Фонди сільськогосподарського і несільськогосподарського призначення. Видова класифікація основних фондів. Види основних фондів та їх структура. Активна і пасивна частини. Заходи поліпшення структури основних фондів. Первісна і відновна, залишкова і ліквідаційна вартість основних засобів. Фондозабезпеченість підприємства і фондоозброєність праці. Фізичний і моральний знос. Напрями технічного розвитку підприємства. Методи нарахування амортизації. Стадії відтворення основних фондів підприємства. Фондовіддача і фондомісткість продукції. Показники руху основних фондів. Шляхи покращення використання основних фондів.

Оборотні фонди аграрних підприємств. Оборотні фонди. Нагромадження, зберігання та особливості руху оборотних фондів. Роль оборотних фондів у формуванні собівартості продукції. Оборотні засоби, їх класифікація і структура. Виробничі запаси, незавершене виробництво, готова продукція і грошові кошти. Стадії обороту. Управління оборотними засобами. Власні і позичкові оборотні засоби, їх нормування. Ефективність використання оборотних фондів. Коефіцієнт оборотності, період обороту. Матеріаловіддача та матеріаломісткість продукції. Роль та значення раціонального і економного використання оборотних засобів. Нормування оборотних засобів. Резерви підвищення ефективності використання.

Інвестиційна діяльність аграрних підприємств. Поняття і походження терміну інвестиції. Інвестиційна діяльність і основні напрями. Джерела інвестицій. Класифікація інвестицій. Лізинг і його переваги. Оперативний і фінансовий лізинг. Класифікація лізингу по типу і способу передачі майна. Ефективність інвестицій. Послідовне, паралельне і інтервальне отримання прибутку. Суть капітальних вкладень і їх класифікація. Роль і значення капітальних вкладень. Питомі капітальні вкладення. Напрями і джерела капітальних вкладень. Власні і залучені. Доцільність реконструкції і модернізації основних фондів. Ефективність капітальних вкладень. Узагальнюючі і додаткові показники. Абсолютна ефективність і її показники. Комплектність та пропорційність капітальних вкладень. Скорочення вартості будівництва. Освоєння капітальних вкладень в часі. Реконструкція.

Трудові ресурси підприємства. Ринок праці і робочих місць. Внутрішній і зовнішній ринок праці. Сегментація ринку праці. Зайнятість і економічно активне населення. Безробіття: фрикційне, структурне, циклічне. Рівень безробіття. Причини безробіття. Трудові ресурси і робоча сила. Категорії і структура персоналу підприємства. Керівники, спеціалісти, працівники. Суть і

поняття праці як природної необхідності людей. Праця, як основний засіб інвестування. Особливості праці в аграрному секторі. Продуктивність праці, суть і значення її підвищення для аграрних підприємств. Методика визначення продуктивності праці в сільському господарстві. Трудомісткість продукції. Мотивація праці. Матеріальні мотиви, форми і системи оплати праці. Обумовленість підвищення рівня продуктивності праці. Джерела та умови зростання продуктивності праці.

Витрати виробництва і собівартість продукції аграрних підприємств. Суспільні витрати, вартість і собівартість продукції. Економічне значення зниження собівартості. Види собівартості. Склад і види витрат. Елементи витрат. Калькуляція собівартості. Класифікація витрат. Управління витратами. Структура собівартості продукції. Методи розподілу витрат по видах продукції при обчисленні собівартості. Чинник, що забезпечують зниження собівартості. Чинники першого порядку. Основні заходи скорочення матеріально-грошових витрат.

Цінова політика аграрних підприємств. Поняття ціни. Економічне значення ціни для розвитку підприємства. Суспільно-необхідні затрати праці, закон вартості. Функції ціни: обліково-вимірювальна, розподільна, стимуляційна, регулювальна. Розвиток системи ціноутворення. Структура і масштаб цін. Види цін: за характером обороту, за ступенем впливу держави на їх формування; за способом фіксації. Етапи процесу ціноутворення. Мета цінової політики підприємства. Методи і принципи ціноутворення. Економічно обґрунтована ціна. Попит і пропозиція – регулятори формування ціни і обсягів виробництва продукції. Закон попиту і закон пропозиції. Рівновага ціни. Основні функції ціни в ринковій економіці.

Результати діяльності аграрних підприємств. Товар і його вартість. Товарний характер відносин. Гроші – всезагальний еквівалент обліку. Товарно-грошові відносини. Закон вартості як регулятор відносин між товаровиробниками. Валова продукція аграрних підприємств. Склад валової продукції сільського господарства. Її оцінка. Товарна і реалізована продукція. Рівень товарності. Канали реалізації сільськогосподарської продукції.

Система забезпечення конкурентоспроможності продукції та підприємств. Зміст поняття «конкуренція», основа конкурентних відносин. Функції конкуренції. Чиста, досконала і ефективна конкуренції. Поведінкове, структурне і функціональне трактування конкуренції. Види конкуренції за ступенем її інтенсивності. Предметна і функціональна форми конкуренції. Методи і рівні конкуренції. Чинники, що впливають на конкурентну боротьбу.

Якість, стандартизація і сертифікація продукції. Корисність та якість товару. Основні напрями впливу якості. Показники якості: одиничні, комплексні, біологічні, технологічні, естетичні і екологічні. Методи оцінки якості: органолептичний, лабораторний, економіко-статистичний. Управління якістю. Чинники, що впливають на якість продукції. Основні способи підвищення якості. Стандартизація продукції. Принципи стандартизації. Державні та галузеві стандарти. Сертифікація продукції. Обов'язкова і добровільна сертифікація продукції.

Ефективність діяльності аграрних підприємств. Економічний ріст підприємства. Поняття економічної ефективності виробництва. Виробничо-економічна і соціально-економічна ефективність. Натуральні показники економічної ефективності. Вартісні показники. Методика розрахунку показників. Рентабельність підприємства. Чистий дохід та прибуток підприємства, методика визначення. Рівень та норма рентабельності, методика розрахунку. Поняття росту.

Розширене відтворення та нагромадження в підприємствах. Розміщення концентрація і спеціалізація виробництва. Просте і розширене відтворення. Типи та особливості розширеного відтворення. Валовий продукт аграрних підприємств. Фонд заміщення і валовий дохід. Чистий дохід і прибуток. Розподіл економічного продукту. Нагромадження аграрних підприємств. Джерела нагромадження. Фонд нагромадження. Співвідношення фондів нагромадження і споживання. Розміщення виробництва і поділ праці. Принципи розміщення виробництва в аграрних підприємствах. Суспільний поділ праці. Спеціалізація підприємства. Значення спеціалізації.

Реструктуризація, банкрутство та ліквідація підприємства. Зміст терміну «реструктуризація», еволюційний шлях реструктуризації. Мета і завдання реструктуризації вітчизняних підприємств. Зміст реструктуризації підприємства. Етапність реструктуризації відповідно до ступеня розвитку вітчизняних підприємств. Форми і види реструктуризації підприємств та їх стисла характеристика. Зміст понять «банкрутство» і «неплатоспроможність». Суб'єкт банкрутства.

РОЗДІЛ 7. МАРКЕТИНГ

Сутність маркетингу та розвиток його концепцій. Передумови становлення, формування й розвитку маркетингу. Концепції маркетингу. Функції, принципи й завдання маркетингу. Види маркетингу та їх характеристики. Нормативно-правова база маркетингової діяльності в Україні. Маркетингове середовище: сутність і основні складові.

Система маркетингових досліджень та інформації. Сутність і напрями проведення маркетингових досліджень. Процес організації та проведення маркетингових досліджень. Види маркетингової інформації та маркетингова інформаційна система. Методи маркетингових досліджень.

Ринок і його комплексне дослідження. Поняття й економічний зміст ринку та механізм його функціонування. Попит і пропозиція: суть, значення, особливості й основні концепції його визначення. Поняття комплексного дослідження ринку. Сутність сегментації споживчого ринку. Стратегії охоплення ринку. Позиціонування товару на ринку.

Теоретичні аспекти маркетингової товарної політики. Зміст маркетингової товарної політики. Економічна сутність товару й послуги. Маркетингове розуміння товару. Класифікація товарів і послуг. Поняття й характеристика товарного асортименту, номенклатури й марки продукції. Життєвий цикл товару.

Конкуренція та конкурентоспроможність на внутрішньому й зовнішньому ринках. Конкуренція та її види. Методи конкуренції. Загальні

стратегії конкуренції. Конкурентоспроможність товару. Міжнародні критерії оцінювання конкурентоспроможності товару.

Маркетингова цінова політика на внутрішньому та на зовнішньому ринку.

Державне регулювання процесів ціноутворення в Україні. Формування цінової політики. Ціна як інструмент маркетингової цінової політики. Система цін і їх класифікація. Фактори маркетингового ціноутворення. Методичні підходи до ціноутворення й коригування цін у системі маркетингу. Маркетингові стратегії ціноутворення.

Товарорух. Система оптової та роздрібної торгівлі. Суть і цілі товароруху. Система товарного розподілу. Система оптової торгівлі. Система роздрібної торгівлі.

Маркетинг послуг у сфері некомерційної діяльності. Маркетингове обслуговування підприємства. Маркетинг послуг. Суть некомерційного маркетингу. Різновидність некомерційного маркетингу. Еволюція організації маркетингової діяльності підприємства. Організаційна структура служби маркетингу. Мета та завдання відділу маркетингу. Функції, права та відповідальність відділу маркетингу.

Стандартизація продукції та послуг. Суть, мета та завдання стандартизації продукції та послуг. Методи стандартизації: уніфікація, агрегування, взаємозв'язок. Уніфікація міжгалузева, галузева й виробнича. Поняття симпліфікації та типізації. Комплексна стандартизація. Випереджальна стандартизація. Державна система стандартизації.

Якість продукції та методи її оцінювання. Економічне та соціальне значення підвищення якості продукції. Визначення основних понять якості: якість, рівень якості, система якості, петля якості, комплексна система управління якістю продукції. Одиничні та комплексні показники якості продукції. Роль кваліметрії у вимірюванні якості продукції. Методи та засоби контролю якості продукції. Методи неруйнівного контролю якості й ефективність їх застосування. Методи оцінювання рівня якості продукції: диференційний, комплексний, змішаний. Експертні методи оцінювання рівня якості продукції.

Системи управління якістю продукції. Загальне управління якістю продукції.

Розвиток системи якості згідно з вимогами стандартів ISO серії 9000. Принципи загального управління якістю. Міжнародні стандарти та системи якості (МС ISO серії 9000). Методи самооцінювання фірм за критеріями національних премій з якості.

Державна система сертифікації. Необхідність застосування сертифікації в сучасних умовах. Визначення основних понять сертифікації. Характеристика та визначення видів сертифікації: обов'язкова, добровільна, міжнародна, регіональна, національна. Принципи, правила та структура системи сертифікації УкрСЕПРО. Перелік продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації, правила її сертифікації. Органи із сертифікації, їх роль, завдання, функції. Порядок проведення сертифікації продукції та послуг. Сертифікати відповідності, знаки відповідності.

Нормативно-правове забезпечення сертифікації та стандартизації. Нормативно-правова база стандартизації. Правові засади національної системи сертифікації продукції УкрСЕПРО. Основні правила сертифікації товарів, що імпортуються. Визнання зарубіжних сертифікатів; порядок ввезення товарів, що підлягають обов'язковій сертифікації в Україні. Порядок митного оформлення імпортних товарів, що підлягають обов'язковій сертифікації.

Міжнародні системи стандартизації та сертифікації. Роль і функції міжнародних організацій зі стандартизації та сертифікації. Діяльність ISO в галузі стандартизації й сертифікації. Міжнародні організації зі стандартизації. Завдання й функції комітетів CASKO, СТАКО, REMCO. Міжнародні та європейські стандарти на системи якості: ISO 9000, МЕК 300, EN 29000. Вимоги до стандартів, застосовуваних при сертифікації продукції. Основні особливості міжнародних систем сертифікації.

РОЗДІЛ 7. МЕНЕДЖМЕНТ

Суть, роль і методологічні основи менеджменту. Менеджмент як специфічна сфера людської діяльності. Суть, зміст менеджменту й управління. Менеджмент як система наукових знань і як мистецтво управління. Менеджери та підприємці — ключові фігури ринкової економіки. Рівні управління. Групи менеджерів.

Функції менеджменту. Поняття функцій процесу управління. Функції менеджменту як види управлінської діяльності. Класифікація функцій менеджменту. Процес організації управління та його складові. Взаємозв'язок елементів управління.

Планування як загальна функція менеджменту. Суть планування. Оцінка сильних і слабких сторін організацій. Місія організації та цілі в управлінні. Стратегічне планування та розробка стратегії. Планування реалізації стратегії. Загальна характеристика бізнес-планування. SWOT-аналіз. PEST-аналіз.

Організаційна діяльність як загальна функція менеджменту. Владні повноваження, відповідальність і делегування. Процес делегування повноважень і відповідальність. Організаційний механізм і структура управління. Характеристика структур управління.

Мотивація як загальна функція менеджменту. Зміст і еволюція поняття мотивації. Змістовні теорії мотивації. Процесуальні теорії мотивації. Мотивація та компенсація. Сучасні підходи до мотивації персоналу.

Контроль як загальна функція менеджменту. Суть і зміст контролю. Види контролю. Процес контролю. Поведінкові аспекти контролю. Характеристика ефективного контролю. Контроль і вимірювання результатів роботи персоналу.

Управлінські рішення. Суть і види управлінських рішень. Основні підходи до прийняття рішень. Процес прийняття рішень. Етапи раціонального вирішення проблем. Моделі та методи прийняття рішень. Організація та контроль виконання рішень.

Інформація та комунікації в менеджменті. Інформація, її види й роль у менеджменті. Класифікація інформації. Елементи системи обміну інформацією.

Поняття й роль комунікації. Види й форми комунікацій. Перешкоди в організаційних комунікаціях. Комунікаційний процес, елементи й етапи процесу комунікацій.

Соціальна відповідальність і етика управління. Сутність відповідальності й етики в менеджменті. Соціальна відповідальність як добровільна реакція на соціальні проблеми суспільства з боку організації. Етична поведінка як сукупність вчинків і дій людей. Заходи щодо забезпечення етичної поведінки.

Управління конфліктами, стресами та змінами. Природа конфлікту в організації, типи конфліктів. Управління конфліктною ситуацією. Структурні методи вирішення конфліктів. Природа організаційних змін. Міжособистісні стилі вирішення конфліктів. Організаційний розвиток. Природа стресу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Барабаш Н.С. Аналіз господарської діяльності: навч. посібник. К. 2015. 394с.
2. Баєва О.В. Основи менеджменту: практикум: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури. 2007. 524 с.
3. Беседін М.О., Нагаєв В.М. Основи менеджменту: оцінно-ситуаційний підхід (модульний варіант): підручник. Київ: Центр видавничої літератури, 2005. 496с.
4. Бізнес-план: технологія розробки та обґрунтування: навчальний посібник. Вид. 2-ге/ С.Ф. Покропивний, С.М. Соболев, Г.О.Швиданенко, О.Г. Дерев'яно. К.:КНЕУ, 2012. 379 с
5. Бойчик І. М. Економіка підприємства : підруч. К. : Кондор-Видавництво, 2016. 378 с.
6. Бородіна Н. О. Маркетинг : навч. посіб. К. : Кондор, 2014. 362 с.
7. Васильців Т. Г., Качмарик Я. Д., Блонська В. І., Лупак Р. Л. Бізнес-планування : навч. посіб. К. : Знання, 2013. 173 с.
8. Вінник О. М. Господарське право: навч. посіб. 2-ге вид., змін. та доп. К. : Правова єдність, 2009. 766 с.
9. Вітлінський В. В., Верченко П.І. Аналіз моделювання та управління економічним ризиком : навч.-метод. посібн., К. : КНЕУ, 2000. 292 с.
10. Вітлінський В. В., Великоіваненко Г.І. Ризикологія в економіці та підприємстві : монографія. К. : КНЕУ, 2002. 490 с.
11. Вітлінський В. В., Наконечний С.І. Ризик у менеджменті. К. : ТОВ "Борисфен-М", 1996. 326 с.
12. Герасимчук Н.А., Мірзоева Т.В., Томашевська О.А. Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризиків : навч.посібник. К. : ЦП Компрінт, 2014. 320 с.
13. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 21-22. Ст. 144.
14. Грещак М.Г. Внутрішній економічний механізм діяльності підприємства. Планування діяльності. К.:КНЕУ, 2011. 298с.
15. Грибик І. І. Економіка та управління підприємством: теорія і практика : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2014. 428 с.

16. Губені Ю. Е. Підприємництво : навч. посіб. Львів : Укр. технології, 2012. 689 с.
17. Губені Ю., Андрійв В., Лавринюк Н. Підприємництво і агробізнес : навч. посіб. / за ред. Ю. Губені. Львів : Укр. технології, 2012. 388 с.
18. Гудзинський О. Д., Судомир С.М., Гуренко Т.О. Управління ризиками та економічною безпекою : навч.-метод. посібн. для сам ост. вивч. дисципліни, К. : ІПК ДСЗУ, 2010. 237 с.
19. Долинський В.П. Аналіз господарської діяльності сільськогосподарських підприємств: навч. посібник. К.: Вища школа, 2013. 164с.
20. Донець Л.І. Економічний ризик і методи його вимірювання : підручник. К.: ЦУЛ, 2006. 320 с.
21. Іванюта С. М. Підприємництво і бізнес культура : навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2007. 288 с.
22. Ільчук М.М., Коновал І.А. Бізнес-планування підприємницької діяльності в АПК: навч. посібник. К.: ЗАТ «Нічлава», 2013. 308 с.
23. Інноваційне підприємництво: креативність, комерціалізація, екосистема : навч. посіб. / Авт. кол. : Ю. М. Бажал, І. В. Бакушевич, У. Венесаар ін. / за ред. Ю. М. Бажала. К. : Унів. вид-во ПУЛЬСАРИ, 2015. 278 с.
24. Касянова Н. В., Солоха Д. В., Морєва В. В., Белякова О. В., Баклай О. В. Потенціал підприємства: формування та використання : підруч. 2-ге перероб. та доповн. К. : Центр учбової літератури, 2013. 248 с.
25. Козик В. В., Ємельянов О. Ю., Загорецька О. Я, Мельник В. М., Гудзь О. І. Економіка підприємства : навч. посіб. Львів : Вид-во «Простір-М», 2017. 406 с.
26. Лук'янова В.В., Головач Т.В. Економічний ризик : навчальний посібник. К. : Академвидав, 2007. - 464 с.
27. Осовська Г.В. Комунікації в менеджменті: Курс лекцій. К.: Кондор, 2016. 664 с.
28. Осовська Г.В., Осовський О.А. Менеджмент організацій: підручник. Київ: Кондор, 2009. 680с.
29. Тирпак І. В., Тирпак В. І., Жуков С. А. Основи економіки та організації підприємництва : навч. посіб. К. : Кондор, 2011. 284 с.
30. Шваб Л. І. Основи підприємництва : навч. посіб. 2-ге видання. К. : ЦНЛ, 2007. 368 с.
31. Щербина В. С. Господарське право : підруч.. К. : Юрінком Інтер, 2011. 490 с.
32. Яркіна Н. М. Економіка підприємства : навч. посіб. Вид. 2-ге перероб. і доп. К. : Видавництво Ліра-К, 2017. 600 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ

Оцінювання вступного фахового випробування для здобуття освітнього ступеня Бакалавр проводиться за 200-бальною шкалою (від 100 до 200 балів). Позитивна оцінка становить не менше 100 балів. Екзаменаційний білет містить чотири питання, кожне з яких оцінюється по 25 балів максимально.

За повну та правильну відповідь на всі запитання вступник може набрати максимально 200 балів (за 200-бальною шкалою).

При цьому до участі в конкурсному відборі допускаються особи, які отримали за результатами вступного фахового випробування не менше 100 балів.

Критерії оцінювання відповідей на питання фахового вступного випробування:

- відповідь у 90–100% від кількості балів оцінюється, якщо вступник у повному обсязі розкрив зміст питання; здатен формувати висновки й узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями; правильно розв'язав завдання;
- відповідь у 70–80% від кількості балів оцінюється, якщо вступник достатньо повно розкрив зміст відповіді, але при викладанні деяких аспектів не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки; правильно розв'язав завдання, але допустив незначні неточності;
- відповідь у 50–60% від кількості балів оцінюється, якщо вступник у цілому розкрив основний зміст питання, але без обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки; завдання розв'язав не повністю;
- відповідь до 50% від кількості балів оцінюється, якщо вступник недостатньо розкрив зміст теоретичних питань і практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності; завдання розв'язав частково або неправильно.